

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 723/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, vedené pod spisovými značkami: Rvp 1113/2016, Rvp 1116/2016, Rvp 2943/2016 a Rvp 2944/2016, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 102/2013 a jeho rozsudkom zo 4. apríla 2014 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 504/2014 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2015 (Rvp 1113/2016), postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 203/2013 a jeho rozsudkom z 24. apríla 2014 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 621/2014 a jeho rozsudkom z 29. septembra 2015 (Rvp 1116/2016), postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 182/2013 a jeho rozsudkom zo 17. decembra 2014 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 102/2015 a jeho rozsudkom zo 16. decembra 2015 (Rvp 2943/2016), ako aj postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 70/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2015 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 357/2015 a jeho rozsudkom zo 16. decembra 2015 (Rvp 2944/2016), a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., vedené pod spisovými značkami: Rvp 1113/2016, Rvp 1116/2016, Rvp 2943/2016 a Rvp 2944/2016 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1113/2016.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 1. februára 2016 a 18. marca 2016 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorými namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na kontradiktórnosť konania vyvoditeľného z čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 102/2013 a jeho rozsudkom zo 4. apríla 2014 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 504/2014 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2015 (Rvp 1113/2016), postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 203/2013 a jeho rozsudkom z 24. apríla 2014 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 621/2014 a jeho rozsudkom z 29. septembra 2015 (Rvp 1116/2016), postupom Okresného súdu Prešov v konaní

vedenom pod sp. zn. 14 C 182/2013 a jeho rozsudkom zo 17. decembra 2014 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 102/2015 a jeho rozsudkom zo 16. decembra 2015 (Rvp 2943/2016), ako aj postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 70/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2015 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 357/2015 a jeho rozsudkom zo 16. decembra 2015 (Rvp 2944/2016).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že ako žalovaná bola účastníčkou súdnych konaní vedených pred Okresným súdom Spišská Nová Ves, Okresným súdom Košice II a Okresným súdom Prešov (spolu ďalej len „okresné súdy“) o zrušenie rozhodcovských rozsudkov Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3 C 227/2012 z 19. januára 2012 (Rvp 1113/2016), sp. zn. 3 C 2150/2012 z 19. januára 2012 (Rvp 1116/2016), sp. zn. 3 C 2097/2012 z 19. januára 2012 a sp. zn. 3 C 2098/2012 z 19. januára 2012 (Rvp 2943/2016) a sp. zn. 2 C 1009/2012 z 19. januára 2012 (Rvp 2944/2016) (ďalej len „rozhodcovské rozsudky“).

Žalobkyňa [redacted] v konaní vedenom Okresným súdom Spišská Nová Ves pod sp. zn. 10 C 102/2013 (Rvp 1113/2016), žalobca [redacted] v konaní vedenom Okresným súdom Spišská Nová Ves pod sp. zn. 4 C 203/2013 (Rvp 1116/2016), žalobkyňa [redacted] v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 14 C 182/2013 (Rvp 2943/2016) a žalobkyňa [redacted] (spolu ďalej len „žalobcovia“) v konaní vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 20 C 70/2013 (Rvp 2944/2016) sa žalobami (okrem iného) domáhali zrušenia rozhodcovských rozsudkov, ktoré odôvodnili tým, že im rozhodcovskými rozsudkami bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke [sumu 61,74 € a trovy konania 276 € (Rvp 1113/2016), sumu 61,74 € a trovy konania 276 € (Rvp 1116/2016), sumu 157,12 € a trovy konania 276 € a sumu 250,03 € a trovy konania 276 € (Rvp 2943/2016) a sumu 102,90 € a trovy konania 276 € (Rvp 2944/2016)] nárok vyplývajúci z poisťného vzťahu medzi žalobcami a sťažovateľkou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva a trovy rozhodcovského konania, pričom rozhodcovské doložky, na základe ktorých bola založená právomoc Arbitrážneho súdu Košice, tvoriace súčasť poisťných zmlúv sú neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ako také

sú neplatné. V dôsledku neplatnej rozhodcovskej doložky nemal podľa žalobcov v ich veciach Arbitrážny súd Košice právomoc, takže následne týmto súdom vydané rozhodcovské rozsudky nespĺňajú zákonom požadované podmienky riadneho exekučného titulu.

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom sp. zn. 10 C 102/2013 zo 4. apríla 2014 (Rvp 1113/2016) a rozsudkom sp. zn. 4 C 203/2013 z 24. apríla 2014 (Rvp 1116/2016), Okresný súd Prešov rozsudkom sp. zn. 14 C 182/2013 zo 17. decembra 2014 (Rvp 2943/2016) a Okresný súd Košice II rozsudkom sp. zn. 20 C 70/2013 z 30. januára 2015 (Rvp 2944/2016) (ďalej len „napadnuté rozsudky okresných súdov“) rozhodcovské rozsudky zrušili podľa § 40 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom v čase rozhodovania (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Sťažovateľka proti napadnutým rozsudkom okresných súdov podala odvolania, o ktorých rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 2 Co 504/2014 z 15. októbra 2015 (Rvp 1113/2016), Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 5 Co 621/2014 z 29. septembra 2015 (Rvp 1116/2016), Krajský súd v Prešove (spolu ďalej len „krajské sudy“) rozsudkom sp. zn. 2 Co 102/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2943/2016) a Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 9 Co 357/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2944/2016) (ďalej len „napadnuté rozsudky krajských súdov“) tak, že napadnuté rozsudky okresných súdov potvrdili ako vecne správne.

K rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 504/2014 z 15. októbra 2015 (Rvp 1113/2016) sťažovateľka uvádza, že „[v]zhľadom na nedodržanie postupu podľa ust. § 118 ods. 2 OSP bolo rozhodnutie Okresného súdu (Spišská Nová Ves, pozn.) pre odporcu nepredvídateľné, bolo mu odňaté právo na spravodlivý proces, a ide jednoznačne o vadu majúcu za následok zmätočnosť rozhodnutia čím došlo k porušeniu Ústavných práv odporcu na spravodlivý proces a prístup k súdu“ a obsahovo totožnú námietku uplatnila aj v sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 621/2014 z 29. septembra 2015 (Rvp 1116/2016), aj proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 102/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2943/2016) a aj proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 357/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2944/2016).

V sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 357/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2944/2016) sťažovateľka okrem nedodržania postupu podľa § 118 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v čase rozhodovania (ďalej len „OSP“), namieta aj nasledovné:

„Zo znenia zápisnice z pojednávania zo dňa 30. 9. 2015 ale vôbec nevyplýva že by súd vykonal listinné dôkazy podľa § 129 O. s. p., a teda že by bolo vykonané dokazovanie zákonným spôsobom – táto odvolacia námietka sťažovateľa nebola nijako vyvrátená a ani spochybnená.

Zo znenia zápisnice z pojednávania zo dňa 30. 9. 2015 nevyplýva ani to, že by súd oboznámil účastníkom s výsledkami prípravy pojednávania podľa § 118 ods. 1 O. s. p. (§ 118 ods. 1 O. s. p.: po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania).

Zo znenia zápisnice z pojednávania zo dňa 30. 9. 2015 nevyplýva ani to, že by súd splnil povinnosť podľa § 118 ods. 2 O. s. p. (§ 118 ods. 2 O. s. p.: po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli).

Zo znenia zápisnice nevyplýva ani to, že by súd vyzval účastníkov na záverečné zhrnutie dokazovania podľa § 118 ods. 4 O. s. p.

Všetky tieto odvolacie námietky sa ukazujú ako dôvodné, pričom odvolací súd ich odmietol bez riadneho odôvodnenia či preukázania ich neopodstatnenosti, čím opätovne odňal sťažovateľovi právo konať pred súdom rovnako ako to svojim postupom urobil už prvostupňový súd.

Nedodržanie postupu súdu podľa § 118 aj § 129 O. s. p. sú samé osebe aj vo vzájomnej spojitosti odňatím práva na spravodlivý proces a prístup k súdu a porušením rovnosti účastníkov.“

Vo všetkých štyroch sťažnostiach sťažovateľka zhodne namieta aj nevykonanie testu primeranosti, pričom v sťažnostiach vedených ústavným súdom pod spisovými značkami: Rvp 1113/2016, Rvp 1116/2016 a Rvp 2944/2016 konštatuje, že „... ďalší dôvod porušenia

práva sťažovateľa na spravodlivý proces je to, že súdy postupovali v rozpore nielen s predpismi Slovenskej republiky, ale aj Smernicou 93/13/EHS, a so záväznými rozhodnutiami ESD.

Ak totiž súd v konaní posudzuje ne/prijateľnosť rozhodcovskej doložky ako podmienky, tak súd by musel vzhľadom na všetky skutkové okolnosti prípadu vykonať tzv. test primeranosti podmienky a až podľa jeho výsledkov prípadne konštatovať hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa – k tomuto však nedošlo.

Tento postup je pre súd záväzný aj v zmysle judikatúry ESD, a teda súd bol povinný postupom podľa čl. 3-7 Smernice (transponovaných do nášho OZ v § 53 ods. 10 (po 1. 6. 2014 v § 53 ods. 11 OZ) vykonať test primeranosti podmienky a to podľa charakteru služby poskytovanej podľa zmluvy, súvislostí s ostatnými ustanoveniami zmluvy, okolností uzatvárania zmluvy a právnych okolností a to všetko PLATNÝCH resp. ZNÁMYCH V ČASE UZATVORENIA ZMLUVY. Na okolnosti, právne okolnosti vzniknuté po tomto čase sa neprihliada – nemôžu za žiadnych okolností vplyv na uvedený test.“.

A ďalej sťažovateľka v sťažnostiach vedených ústavným súdom pod spisovými značkami: Rvp 1113/2016, Rvp 1116/2016 a Rvp 2944/2016 uvádza, že „[p]ovinnosť vykonať test primeranosti podmienky vyplýva z toho, že zákonodarca prezumuje legitímnosť dojednania samotnej rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve. Obdobne má tento názor aj ÚS ČR...“ a k posudzovaniu rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C 342/13 z 3. 4. 2014, ktoré „jasne ukladá súdu skúmať, či rozhodcovská doložka zbavuje spotrebiteľa práva na prejednanie veci pred všeobecným súdom alebo mu tento prístup sťažuje. V danom prípade dojednaná rozhodcovská doložka takéto následky nielenže nemá (ani dohodnuté) ale ani mať nemôže, a to práve z dôvodu existencie zákonnej úpravy rozhodcovského konania okrem iného aj zákonnej úpravy práva spotrebiteľa podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku okrem iného aj z dôvodu porušenia právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa.“. V súvislosti so záväznosťou aplikácie judikatúry Súdneho dvora pre všetky vnútroštátne súdy sťažovateľka poukazuje na *ratio decidendi* nálezov ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 95/2010.

Sťažovateľka v sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2943/2016 okrem už uvedených námietok poukazuje na to, že „[v] tomto konkrétnom prípade totiž bolo preukázané, že navrhovateľ aj v čase uzavretia predmetnej poisťnej zmluvy, podnikal, pričom predmetom jeho podnikania bolo práve sprostredkovanie uzatvárania práve týchto poisťných zmlúv pre odporcu, a túto poisťnú zmluvu aj sám so sebou uzavrel – podpísal jej aj za stranu poistníka aj za stranu poisťovne.

Navrhovateľ teda uzatváral predmetnú poisťnú zmluvu ako aj rozhodcovskú doložku sám zo sebou – zmluvu podpísal na strane jednej ako poistník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za odporcu – podnikateľ. Je úplne irelevantné, že navrhovateľka uzatváral poistenie pre deti teda že poistené osoby boli jej maloleté deti, pretože vystupovala ako poistník – ako osoba uzatvárajúca poisťnú zmluvu.“, a v tejto súvislosti namieta, že „[o]dvolací súd sa s uvedenou námietkou, nepochybné podstatnou nevysporiadal riadne, a jeho rozhodnutie je úplne nepreskúmateľné a arbitrárne!“.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosti na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že napadnutými rozsudkami okresných súdov a napadnutými rozsudkami krajských súdov, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, boli porušené jej práva podľa ústavy, dohovoru a listiny označené v petite sťažností, aby napadnuté rozsudky okresných súdov a napadnuté rozsudky krajských súdov zrušil, veci vrátil na ďalšie konanie okresným súdom a priznal jej úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) alebo Trestného poriadku.

Podľa § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán. Ak boli také konania pridelené viacerým sudcom toho istého súdu, rozhodne o spojení konaní ten sudca, u ktorého sa začalo konanie skôr.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod spisovými značkami: Rvp 1113/2016, Rvp 1116/2016, Rvp 2943/2016 a Rvp 2944/2016 a z neho vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností, ako aj vzhľadom

na totožnosť v osobe sťažovateľky rozhodol ústavný súd o spojení sťažností na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, dohovoru a listiny napadnutými rozsudkami okresných súdov a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutým rozsudkom okresných súdov a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, mohla sťažovateľka podať odvolania (čo aj využila), o ktorých boli oprávnené a aj povinné rozhodnúť krajské súdy. Právomoc krajských súdov rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažností odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajských súdov a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu

Podľa názoru sťažovateľky krajské súdy bez toho, aby sa náležite vyrovnali s jej argumentmi obsiahnutými v odvolaniach proti napadnutým rozsudkom okresných súdov, potvrdili závery okresných súdov o absolútnej neplatnosti rozhodcovských doložiek ako súčasti všeobecných poistných podmienok sťažovateľky a na tomto základe napadnuté rozsudky okresných súdov o zrušení rozhodcovských rozsudkov potvrdili ako vecne správne.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09).

Ústavný súd napadnuté rozsudky krajských súdov preskúmal z hľadiska možného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sústreďujúc sa pritom na posúdenie, či sú napadnuté rozsudky krajských súdov ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené a či ich nemožno považovať za arbitrárne.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51

ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z napadnutých rozsudkov krajských súdov vyplýva, že krajské súdy ako odvolacie súdy sa v nich stotožnili s napadnutými rozsudkami okresných súdov, keď posúdili rozhodcovskú doložku obsiahnutú v samotných všeobecných poistných podmienkach ako neplatnú, keďže nebola individuálne dojednaná a žalobcovia nemali možnosť brániť svoje

práva pred všeobecnými súdmi, čím došlo k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech žalobcov ako spotrebiteľov. V dôsledku uvedeného krajské sudy potvrdili napadnuté rozsudky okresných súdov, ktorými došlo k zrušeniu rozhodcovských rozsudkov Arbitrážneho súdu Košice, ako vecne správne.

V relevantnej časti napadnutého rozsudku sp. zn. 2 Co 504/2014 z 15. októbra 2015 (Rvp 1113/2016) Krajský súd v Košiciach predovšetkým uvádza:

«Súd prvého stupňa vo veci dokazovanie vykonal v potrebnom rozsahu, na základe neho správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozsudku má podklad v zistení skutkového stavu. Na správnosti týchto skutkových záverov nič nezmenili ani odvolacie námietky žalovaného. Napadnutý rozsudok aj z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je plne akceptovateľný, nesignalizuje možnosť porušenia procesných práv účastníka konania. Súd v odôvodnení rozsudku dal odpoveď na všetky otázky, ktoré pre vec majú podstatný význam, dostatočne objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania (žalovaným).

Súd prvého stupňa postupoval správne, pokiaľ vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správne právnemu záveru o neplatnosti posudzovanej rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, pretože je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a zrušil preto rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice z 19. 1. 2012 sp. zn. 3 C/227/2012 a správne rozhodol tiež o trovách konania, ako aj o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok z návrhu, hoci jeho výšku neurčil správne.

Nárok, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice z 19. 1. 2012 sp. zn. 3 C/227/2012 žalovaný opiera o zmluvné dojednanie súvisiace s poisťovnou zmluvou z 29. 7. 2008, ktorá nesporne je spotrebiteľskou zmluvou (žalovaný pri poskytovaní poistenia konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ, žalobkyňa konala ako fyzická osoba zabezpečujúca svoje potreby ako spotrebiteľ). Súčasne išlo o štandardnú formulárovú zmluvu, daný zmluvný vzťah sa riadil aj obsahom zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP, ktoré sa stali súčasťou formulárovej zmluvy splňujúcej všetky znaky

takejto zmluvy. Súd prvého stupňa pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky túto preto správne posudzoval aj z pohľadu ochrany spotrebiteľa.

Vychádzajúc zo zákonnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku (§ 53) spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. „neprijateľná podmienka“). To však neplatí, ak neprijateľné podmienky boli individuálne dojednané. O individuálne dojednaných zmluvných ustanoveniach pritom môžeme hovoriť len vtedy, ak ide o ustanovenia, a) s ktorými spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy a zároveň b) mohol ovplyvniť ich obsah. Platí pritom vyvrátiteľná domnienka, že ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Vychádzajúc z tejto zákonnej úpravy preto je na dodávateľovi ako silnejšej zmluvnej strane, aby preukázal, že v tom-ktorom prípade kumulatívne boli splnené zákonné podmienky vyššie uvedené ako ad/ a) a b). V prejednávanej veci dodávateľ nepreukázal osobitné dojednanie rozhodcovskej doložky, resp. žeby spotrebiteľ osobitne si vymienil jej dojednanie. Naopak bolo nesporne preukázané, že s posudzovanou formulárovou zmluvou pred podpisom žalobkyňa nemala možnosť oboznámiť sa, jej obsah nijako nemohla ovplyvniť, VPP a osobitné zmluvné dojednania ako celok mohla len odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Žalobkyňa preto dôvodne spochybnila platnosť rozhodcovskej doložky, ktorá ako súčasť dodávateľom vopred pripraveného a predtlačeného tlačiva (tzv. formulár), ktoré tento uzatvára opakovane s väčším počtom zákazníkov, obsahom zmluvného dojednania sporových strán zjavne sa nestala z iniciatívy spotrebiteľa, nebola individuálne dojednaná a spôsobila nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Hoci v texte formulára sa konštatuje opak, svedeckou výpoveďou sprostredkovateľa poistenia [REDACTED] bolo nepochybne preukázané, že žalobkyňa pred podpisom zmluvy nemala možnosť oboznámiť sa s rozhodcovskou doložkou, svedkyňa žalobkyni na oboznámenie poskytla len samotnú zmluvu, ktorá neobsahuje žiadne ustanovenia o rozhodcovskej doložke, neposkytla jej však VPP ani osobitné zmluvné dojednania. Tým je vylúčené naplnenie vyššie uvedenej zákonnej

podmienky ad/ a). Neobstojí preto obrana odvolateľa, že v tomto smere ide len o „nepreukázané a ničím nepodložené tvrdenie súdu“.

V danom prípade sprostredkovateľ poistenia pred súdom potvrdil, že o možnosti rozhodovania sporu rozhodcovským súdom sám nevedel. Nebola preto splnená ani podmienka ad/ b), t. j. spotrebiteľ nemal možnosť akokoľvek ovplyvniť obsah zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP a osobitných dojednaniach, a teda ani obsah či vôbec dojednanie rozhodcovskej doložky. Vychádzajúc ale už zo samotného faktu, že nebola splnená zákonná podmienka ad/ a), ako jedna z dvoch nevyhnutne potrebných pre záver o individuálnom dojednaní zmluvných ustanovení, je možné dospieť k jedinému logickému záveru, a síce, že (ani) rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, a preto je právne irelevantné riešiť, či spotrebiteľ prípadne (ne)mohol ovplyvniť obsah zmluvných podmienok obsiahnutých vo VPP či osobitných zmluvných dojednaniach [splnenie podmienky ad/ b)].

Aj so zreteľom na nesmierne množstvo skutkovo obdobných vecí, kde účastníci spotrebiteľskej poistnej zmluvy v obdobných prípadoch uzavreli rozhodcovskú doložku z hľadiska jej obsahu rovnakého významu, je skôr nepravdepodobné, žeby dodávateľ so spotrebiteľom poistnú zmluvu uzavrel aj bez podpísania rozhodcovskej doložky. Nakoniec ani samotný spôsob, akým rozhodcovská doložka v prejednávacom prípade bola koncipovaná a spotrebiteľovi predložená spolu s ostatnými všeobecnými podmienkami, nesvedčí o individuálnom dojednaní rozhodcovskej zmluvy, ale skôr svedčí o zámernom predkladaní zmluvných podmienok, ktorými dodávateľ sledoval vylúčenie zmluvného vzťahu so spotrebiteľom spod režimu súdnej kontroly. Aj tvrdeniami žalovaného dodávateľa prezentovanými v tomto súdnom konaní bolo preukázané, že tento výslovne sa spoliehal, že spotrebiteľ rozhodcovskú doložku si nevšimne, prípadne že v 30-dňovej lehote nestihne ju odmietnuť. Ani jedna z týchto eventualít rozhodne nie je individuálnym dojednaním rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky.

Zo zhora uvedených dôvodov sú právne irelevantné aj námietky odvolateľa rozvíjajúce úvahy, že osobitné zmluvné dojednania nie sú pokračovaním VPP a rozhodcovská doložka preto nie je súčasťou VPP, že žalobkyňa podpísaním záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k spornej poistnej zmluve potvrdila svoju vedomosť o všetkých zmluvných podmienkach, pričom neobstojí ani jeho obrana, že súd

tento záznam v rámci hodnotenia dôkazov nechal bez povšimnutia. Vychádzajúc z dôkazu, že sprostredkovateľ poistenia žalobkyňu neupozornil na rozhodcovskú doložku ani ju neoboznámil s možnosťou nepodpísať osobitné zmluvné dojednania či v nich obsiahnutú rozhodcovskú doložku dodatočne odmietnuť, súd prvého stupňa správne právne uzavrel, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná, a to sa vzťahuje aj na sporný záznam. Z dôvodu, že súd prvého stupňa nepripísal právny význam obrane žalobkyne, že listiny pred podpisom poriadne neprečítala, je právne bezvýznamná aj obrana odvolateľa vytýkajúca poskytnutie ochrany spotrebiteľovi s týmto odôvodnením. Keďže v danom prípade rozhodcovská doložka nebola individuálne dohodnutá, je bez právneho významu aj tá obrana odvolateľa, že spotrebiteľ v dodávateľom poskytnutej dodatočnej lehote 30 dní od podpisu zmluvy písomne neodmietol ustanovenia článku XV. VPP a zároveň aj odsek 3 osobitných zmluvných dojednaní, v ktorom je obsiahnutá rozhodcovská doložka. Súd prvého stupňa s touto obranou dodávateľa sa vysporiadal, keď správne poukázal na to, že zmluvné podmienky obsiahnuté v štandardnej formulárovej zmluve sa nestávajú individuálne dojednanými len tým, že spotrebiteľ ich neodmietne, prípadne od nich neodstúpi.

Neobstojí pritom ani obrana odvolateľa, že len taká výlučná rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Čo je potrebné rozumieť „značnou nerovnováhou“, možno vydedukovať z právnej úpravy neprijateľných podmienok upravených v odseku 4 §53 Obč. zák. pod písmenom r) pritom výslovne je ustanovené, že za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré v rámci - dojednanej rozhodcovskej doložky vyžadujú od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, čo je bezo sporu úplne v súlade s 3. prílohou smernice [písm. q)]. Rozhodcovská doložka, ktorá nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom, pričom v prípade sporu spotrebiteľa núti podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, vychádzajúc z odseku 1 § 53 Obč. zák. i zo smernice nesporne bez ďalšieho preto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Podľa „devätnásteho odôvodnenia“ smernice z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok je vyňatý len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci hlavným predmetom poisťnej zmluvy je poisťné krytie poskytnuté dodávateľom) a vzťah ceny a kvality

tovaru alebo dodávanej služby. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poisťnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice nevyplýva preto vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice en bloc a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy. Je preto nenáležitá obrana odvolateľa aj v tom smere, že „devätnáste odôvodnenie“ smernice pod vecného rozsahu smernice vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách s cieľom, že dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve.

Z týchto dôvodov pokiaľ právomoc rozhodcovského súdu je založená na rozhodcovskej doložke, ktorá je neprijateľnou podmienkou, a preto absolútne neplatným zmluvným dojednaním, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a dodávateľovi voči spotrebiteľovi nemôže zakladať (a to ani sčasti) nárok na plnenie. Sú preto splnené zákonné podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku, a to na základe žaloby spotrebiteľa na súde uplatnenej v zákonom stanovenej lehote. Keďže na zrušenie rozhodcovského rozsudku postačí aj jediný naplnený zákonný dôvod, nebolo potrebné zaoberať sa obranou odvolateľa zameranou na obhájenie spôsobu kreovania rozhodcovského orgánu.»

V podstatnej časti týkajúcej ťažiskových otázok (spotrebiteľského charakteru zmluvy, neprijateľnej zmluvnej podmienky, individuálneho dojednania a následnej absolútnej neplatnosti rozhodcovskej doložky, právomoci Arbitrážneho súdu Košice a splnenia podmienok pre zrušenie vydaného rozhodcovského rozsudku) obsahovo porovnateľné odôvodnenie je obsahom rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 621/2014 z 29. septembra 2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 4 C 203/2013 z 24. apríla 2014 (Rvp 1116/2016), rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 102/2015 zo 16. decembra 2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 14 C 182/2013 zo 17. decembra 2014 (Rvp 2943/2016) a rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 357/2015 zo 16. decembra 2015 v spojení

s rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 20 C 70/2013 z 30. januára 2015 (Rvp 2944/2016).

Krajský súd v Prešove v rozsudku sp. zn. 2 Co 102/2015 zo 16. decembra 2015 (Rvp 2943/2016) v súvislosti s odvolacou námietkou sťažovateľky týkajúcou sa osobitného postavenia žalobkyne [REDAKOVANÉ], ktorá v čase uzatvorenia poistných zmlúv pracovala ako sprostredkovateľka poistenia pre sťažovateľku, a preto uzatvárala poistné zmluvy „sama so sebou“, uvádza:

„K námietke žalovaného v tom zmysle, že žalobkyňa sama so sebou zmluvu podpísala na strane jednej ako poistník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za žalovaného, a tak nie je možní oddeliť dvojjediné postavenie žalobkyne odvolací súd uzatvára, že v zhode so záverom súdu prvého stupňa nemožno považovať žalobkyňu za dodávateľa služby, pretože táto bola len sprostredkovateľom dodávateľa a nič nemení na je postavení to, že sprostredkovanie poistenia vykonávala ako podnikanie (§ 3 ods. 3 zákona č. 340/2005 Zb.)

Vo vzťahu k tvrdeniam žalovaného v tom zmysle, že žalobkyňa disponovala všetkými informáciami a mala zákonnú povinnosť údaje týkajúce sa sprostredkovateľskej služby ovládať a pri jej poskytovaní postupovať s odbornou starostlivosťou, je potrebné poukázať na výpoveď samotnej žalobkyne o rozsahu jej informácií v súvislosti s výkonom sprostredkovateľskej činnosti, keď sama tvrdila, že boli oboznamovaní výlučne o spôsobe vypisovania poistných zmlúv, či o výpočte poistného. Výslovne sa školenia týkali len príslušných poistných produktov.“

Odôvodnenie napadnutých rozsudkov krajských súdov nemá podľa názoru ústavného súdu arbitráry charakter. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát poukázal na judikatúru Súdneho dvora, ktorá vychádza z predpokladu, že kontrolu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách má súd realizovať ex offo, pričom nevyhnutnosť tohto postupu je daná povahou a významom verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľa (II. ÚS 235/2012). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s takýmto prístupom a z neho vyplývajúcim právnym názorom krajských súdov vysloveným v odvolacom konaní nestotožňuje, nemôže viesť sama osebe k záveru o zjavnej neodôvodnenosti

alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajských súdov svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov uplatnenou vo veci sťažovateľky všeobecnými súdmi, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajských súdov iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení právnych predpisov, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Podľa názoru ústavného súdu výklad relevantných právnych noriem uplatnený krajským súdom v napadnutých rozsudkoch takéto nedostatky nevykazuje, a preto túto časť sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.4 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozsudkami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Sťažovateľka v sťažnosti namieta aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk týkajúcich sa kontradiktórnosti napadnutého konania. V tejto súvislosti možno zo sťažnosti vyvodiť argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej okresné sudy postupovali v rozpore s § 118 ods. 2 OSP, pričom krajský súd nezistil existenciu vady, ktorá by mala za následok odňatie možnosti konať pred súdom.

Podľa § 118 ods. 1 OSP po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania.

Podľa § 118 ods. 2 OSP po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa názoru ústavného súdu samotné porušenie § 118 ods. 1 alebo 2 OSP vo veci sťažovateľky konajúcimi všeobecnými súdmi nemôže eo ipso mať za následok porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v časti zaručujúcej kontradiktórnosť konania. Dôležitými skutočnosťami relevantnými pre posúdenie namietaného porušenia príslušnej časti základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je totiž dodržanie záruk kontradiktórnosti v napadnutom konaní ako celku.

Súdny dvor už rozhodol, že zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti nepriznáva každému účastníkovi konania len právo oboznámiť sa s listinami a pripomienkami predkladanými súdu protistranou a vyjadrovať sa k nim, ale tiež zahŕňa právo účastníkov konania oboznamovať sa a vyjadrovať sa k právnym dôvodom uplatňovaným súdom ex offio, na ktorých chce súd založiť svoje rozhodnutie. Súdny dvor zdôraznil, že na splnenie požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je totiž potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť tak ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i. z 2. 12. 2009, C89/08 P, Zb. s. I11245, už citovaný bod 55, ako aj bod 56).

Obdobne bola otázka dodržania záruk kontradiktórnosti predmetom preskúmania v totožných veciach sťažovateľky prostredníctvom posúdenia kľúčovej otázky, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočíva v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcej právnej posúdeniu veci, konvalidovať v odvolacom konaní. Podľa právnych záverov k tejto kľúčovej námietke sťažovateľky zhrnutých do zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačí, ak je účastníkovi konania táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.

Aplikáciou právnych záverov vyslovených v označenom zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu na veci sťažovateľky je preto potrebné aj jej námietku týkajúcu sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk kontradiktórnosti, ku ktorému malo dôjsť porušením § 118 ods. 1 a 2 OSP zo strany všeobecného súdu, považovať za nedôvodnú. Pre ústavnú konformnosť napadnutých konaní ako celku totiž postačovalo, že sťažovateľke bola daná možnosť vyjadriť sa k sporným skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcejmu právnomu posúdeniu veci okresným súdom v následných odvolacích konaniach.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní aj tie časti sťažností, ktorými sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozsudkami krajského súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedených veciach stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2016